

ఉదయం పదకొండు గంటలదాకా అయింది. నీలపు వాహన కాలుష్యంలో హైదరాబాదు శీతాకాలం జల్లెడయి రాష్ట్ర విధానసభ మీద పరుచుకుంది.

పచ్చటి లుంగీ మీద గాంధీజీ రాత్రి మంచుకి తడిసిపోయి మెరుస్తున్నారు. శాసనసభలో అప్పుడే కాంగ్రెస్ పక్ష నాయకుడు కాసా సుబ్బారెడ్డిగారి నాయకత్వంలో కాంగ్రెస్ సభ్యులందరూ వాకౌట్ చేశారు.

మజ్లిస్ సభ్యుడూ, ఇద్దరు C.P.I.M సభ్యులూ, ముగ్గురు మామూలు CPI సభ్యులూ, అయిదుగురు బి.జె.పి. వారూ కాక మిగతా అధికారపార్టీ సభ్యుల్లో కొద్దిమంది ఉండిపోయారు. ముఖ్యమంత్రి ముఖంలో రిలీఫ్ స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది (“రెడ్డిగారూ, దయచేసి అభివృద్ధిని మాత్రం అడ్డుకోకండి.”) స్పీకర్ SVKSRWL రాజుగారు కాసిని మంచినీళ్లు తాగి ఎజెండాలో మరో అంశాన్ని పరికించారు. సన్న చిన్నకారు రైతులకి నెలకి కొంత జీవనభృతి ఇచ్చి వారి భూముల్ని వాణిజ్యపంటల నిమిత్తం కంపెనీలకు కాంట్రాక్టు ఇవ్వాలనే ప్రతిపాదన మీద తెలుగుదేశం సభ్యుడి ప్రసంగం ప్రారంభం అయింది.

రెండు నిమిషాలు విని ముఖ్యమంత్రి తన గదిలోకి వెళ్లిపోయారు. మరో పది నిమిషాల తరవాత స్పీకరు రాజుగారికి కూడా ఛాంబర్లోకి వెళ్లిపోవాలనిపించింది. ఆయన మనసంతా రాత్రి విమానంలో అమెరికా వెడుతోన్న అల్లుడి మీద ఉండిపోయింది. మనసు శాసనసభవేపు వచ్చేసరికి తెలుగుదేశం సభ్యుడు సన్న చిన్నకారు రైతులు భూములు పోగొట్టుకున్న తరవాత ఎంతో సుఖంగా ఉంటారని హామీ ఇస్తున్నాడు. (“నేనూ రైతునే అధ్యక్షా.”)

కేంఠీన్ లో వేడివేడి టీ తాగి ఎనిమిదోసారి బి.జె.పి. పార్లమెంటు లేచేడు. సభవేపు నడుస్తూ వెనక్కి తిరిగి చూడగానే పెద్దిరాజుగారు కనిపించారు. పలకరింపుగా నవ్వేరాయన.

“ఎవితలా ఉన్నారు?”

“జకుబు. చచ్చిపోతున్నా. తలంతా దిమ్ముగా ఉంది. ఏం జెప్పమల్తారు.”

జీర్ణం...

■ తల్లావజ్రల పతంజలి శాస్త్రి

“హాయిగా వెళ్లి పడుకోవచ్చుగదా. రాత్రికి కొంచెం వేడికాఫీ మీద పల్చగా బ్రాండ్ వేసుకుని తీసుకోండి. జలుబు ఎగిరిపోతుంది.”

“అవల్లి అయిపోయాయి. బ్రాల్లి కూడా అయిపోయింది. రూంలో పడుకుల్లా తోచదు. కాసేపు కూచుని పోదావలి.”

“నిజవేలెండి. దేశాన్ని నాశనం చెయ్యడానికి మీ మిత్రులు కొత్త ప్రతిపాదన ఏదో పెడతన్నారుగా, విని పోదురుగాని.”

పార్లమెంటు ముక్కు ఎర్రగా ఉంది. కళ్లు నీళ్లు కారుస్తున్నాయి. తల ఒంచినా ఒంచకపోయినా ముక్కులోంచి ధార ఆపడం అతనివల్ల కావడం లేదు. మనిషి తీవ్రమైన జలుబులా ఉన్నాడు. తలుపు తోసుకుని ఇద్దరూ లోపలికి వెళ్లారు. CPI రాఘవరెడ్డిగారు మాట్లాడుతున్నారు. యధాలాపంగా ఇద్దరూ ఆయన వెనక సీట్లో కూచున్నారు. తల వెనక్కివాల్చి కళ్లుమూసుకున్నాడు పార్లమెంటు. రెడ్డిగారి మాటలేవీ అతనికి సరిగా వినిపించడంలేదు. ‘పెట్టుబడిదారీ’, ‘రైతుకూలీలు’, ‘మాడిన కడుపులూ’, ‘సన్నకారు రైతుల ఉసురూ’, ‘ప్రభుత్వ దమననీతి’ వంటి వేవో పార్లమెంటు తలమీంచి జారి తడిసి కింద రాలిపోయాయి. పెద్దిరాజుగారు పార్లమెంటు చెవులో ఏదో అన్నారు. తల జాగ్రత్తగా నీటికుండలా ఊపేడతను.

రెడ్డిగారు మంచినీళ్లు తాగుతూండగా పెద్ది రాజుగారు వెళ్లిపోయారు. ప్రభుత్వాన్నిగానీ, దాన్ని నడిపిస్తోన్న స్వార్థ భూస్వామ్య శక్తుల్నిగానీ ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ చరిత్ర క్షమించదని స్పష్టంచేసి రెడ్డిగారు కూచున్నారు.

ముఖం ఉత్తరీయంతో తుడుచుకుంటూ వెనక్కి తిరిగి పార్లమెంటుని చూశారు రెడ్డిగారు. జలుబుగా నవ్వేడు పార్లమెంటు. ఇంక లాభంలేదు వెళ్లిపోవడం మంచి దనే నిర్ణయానికి వచ్చేడతను. ఇంత జలుబుతో సన్నకారు రైతులకి తనవంతు సహాయం చేసేదేవీ లేదు. లేచే ప్రయత్నంలో సీట్లోంచి ముందుకి ఒంగేడాయన.

జలుబుగా నవ్వేడు పార్లమెంటు. ఇంక లాభంలేదు వెళ్లిపోవడం మంచిదనే నిర్ణయానికి వచ్చేడతను

కుండ ఒంచినట్టుగా అసంకల్పితంగా ముక్కులోంచి ధారలు శాసనసభలో జారేయి. చటుక్కున జేబులో చెయ్యిపెట్టేడు. అప్పటికే తడిసిపోయిన రుమాలు కేంటీన్లో మర్చిపోయాడు. రెండు కణతలూ నొక్కుకుంటూ అటూఇటూ చూశాడతను. పారిపోతే తప్ప మార్గంలేదు. కానీ ఎలా? ధార ఆగడం లేదు. అలా ఒంగునే తలెత్తి చూశాడు పార్థసారథి. రాఘవ రెడ్డిగారి భుజంమీంచి సీటు మీదుగా మెత్తగా తెల్లగా ఆకర్షణీయంగా వెనక్కి వేలాడుతోంది. పార్థసారథి నిస్సహాయంగా ఉత్తరీయం అంచు అందుకుని ముక్కు గట్టిగా నిశ్శబ్దంగా నొక్కుకుని రెడ్డిగారి ఉత్తరీయాన్ని తడిపి జాగ్రత్తగా ఒదిలి వెనక్కి వాలేడు. వెంటనే అతని గుండెలో రాయిపడింది. దిక్కుమాలిన

టీ.వీ. కెమేరాలు చూడలేదు గదా? కాళ్ళూ వేతులూ చల్లబడ్డాయి. రాఘవరెడ్డిగారు చటుక్కున వెనక్కి తిరిగి ఉత్తరీయం తీసుకుంటూ చిన్నగా నవ్వేరు. పార్థసారథి కాలిమడమ నుంచి విషాదంగా నిట్టూర్చాడు. రెడ్డిగారికి సన్నకారు రైతుల్లాగే కొంచెం ఆకలిగా ఉండడం చేత లేచేరు. ఉత్తరీయం లాక్కుని చెంగుతో ముఖం తుడుచుకున్నారాయన. పార్థసారథి గట్టిగా కళ్ళు మూసుకున్నాడు గానీ లేవలేకపోయాడు. నుదుట విభూతిలా తడి అయిపోవడంతో ఉత్తరీయం వేపు చూసుకున్నారు రెడ్డిగారు. ఎందుకో వెనక్కి తిరిగి పార్థసారథి ముక్కునీ, ఉత్తరీయాన్నీ పోల్చి చూసి నిశ్చేష్టుడైపోయా దాయన. పార్థసారథి అదోరకమైన చిరునవ్వు నవ్వేడు. కాళ్ళకి ప్రాణం వచ్చి తలుపువేపుకి గబగబ వెడుతోన్న పార్థ సారథి వీపుకి రాఘవ రెడ్డిగారు వేసిన "అధ్యక్షా" అన్న కేక ఇటుకలా తగిలింది.

** **

ఊపిరి పీల్చినా గట్టిగా చీదిన శబ్దంలా వినిపిస్తోంది. సభాపతి SVKSRWL రాజు గారు కళ్ళు మూసుకుని మునివేళ్లతో టేబులు మీద మృదువుగా దరువుతున్నారు. ఆయన టేబిలు చుట్టూ కాంగ్రెస్ సుబ్బారెడ్డిగారు, CPI, CPIM. తెలుగుదేశం, బిజెపి మొదలైన ప్రతి నిధులూ పార్థసారథి కూచున్నారు. అప్పటికి గంటన్నర నుంచీ సాగుతున్న చర్చ చూయింగ్ గమ్లా సాగి తిరిగి నాలుకల మీదికి పోయింది. పార్థసారథి ముక్కుకి అడ్డంగా లుంగీకి చిన్నదీ, తువాలకు పెద్దదీ అయిన గుడ్డ పెట్టుకుని టేబులు అంచుని ధ్యానిస్తున్నాడు. ముందు స్పీకరుగారికి నవ్వాలనిపించింది. కానీ CPI సభ్యుల ముఖం చూసి విరమించుకున్నారాయన. శాసనసభా కార్యక్రమాలు స్తంభించిపోయి ఒకరోజు దాటిపోయింది. ముందురోజు పార్థసారథి వెళ్లిపోయాడు. రాఘవరెడ్డిగారు తడిసిన ఉత్తరీయాన్ని ఒక చేత్తో, జిగటగా ఉన్న నుదుటిని మరో చేత్తో పట్టుకుని "అధ్యక్షా" అని ఆర్తనాదం చేశారు. ఉలిక్కిపడ్డారు సభాపతిగారు.

"అధ్యక్షా, పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్." అప్పటికి తేరుకుని రాజుగారన్నారు. "జరుగుతోన్న చర్చకీ మీ పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ కీ సంబంధం లేదు. సీనియర్ సభ్యులై ఉండి ఇలా చెయ్యడం భావ్యం కాదు." "అధ్యక్షా, అసలీ సభలో సభ్యులకి రక్షణ ఉందా లేదా అని అడుగుతున్నాను. ఇది శాసనసభా అడవా?" సభాపతితోపాటు ఉన్న కొద్దిమంది సభ్యులెవరికీ సమస్య అర్థం కాలేదు. తెలుగుదేశం సభ్యుడొకరు

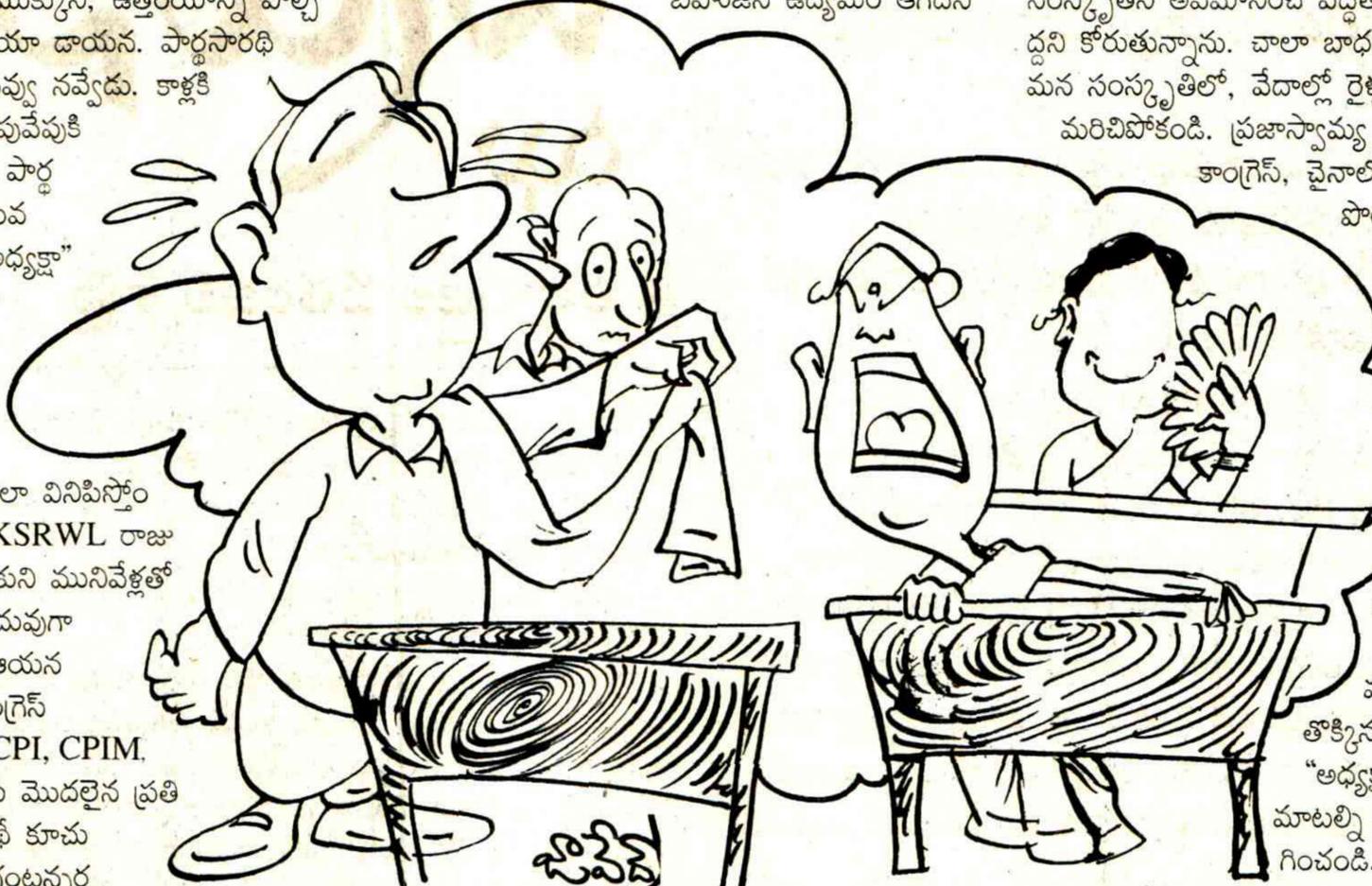
సభాపతి రాజుగారు లేచి సభని వాయిదా వేస్తానని బెదిరించడంతో కొంత సద్దుమణిగింది

మాట్లాడే లోపల సభాపతిగారు అన్నారు: "చూడండి రెడ్డిగారూ మీ ముఖం చూస్తే ఎందుకో క్షోభ పడుతున్నారనిపిస్తోంది. సభాకార్యక్రమాలు మీ మీద గౌరవంతో అయిదు నిముషాలు వాయిదా వేస్తున్నాను. దయచేసి ఏం జరిగిందో చెప్పండి." పొడిగా ఉన్న కొంగుతో ముఖాన్నీ చేతినీ గట్టిగా తుడుచుకుని సెక్యూలర్ బలాన్ని పుంజుకుని రాఘవ రెడ్డిగారు అన్నారు: "అధ్యక్షా, ఇది మామూలు కుట్రకాదు. కుట్రతో నన్ను ముట్టుపెట్టినా ఈ దేశంలో రైతుకూలీ దళిత బహుజన ఉద్యమం ఆగదని

చూడండి. మనువాదం, హిందూత్వం ఎంత విచల విడిగా సిగ్గులేకుండా చేసిన కవ్వోపు చర్యో. మీరు ఉత్తరీయం ముట్టుకుని చూడండి అధ్యక్షా." సభాపతిగారి దగ్గరికి రెడ్డిగారు ఉత్తరీయాన్ని ఒంటికి దూరంగా ఉంచుకుని తీసుకెళ్లేరు. రాజుగారు ఉత్తరీయం కొంగుని ఆసక్తిగా అందుకోబోతూ కొల్లేటి పెద్దింటమ్మవారి హెచ్చరికతో చటుక్కున చెయ్యి వెనక్కి తీసుకున్నారు. తరువాత జరిగిన శాసనసభా కార్యక్రమం అంతా టీ.వీ. కెమేరాలు రాష్ట్ర ప్రజలకి రంగుల్లో అందచేశాయి. సభలో అనూహ్యమైన

జలుబు తుఫాను చెలరేగింది. భోజనానంతర సమావేశంలో బి.జె.పి. పక్ష నాయకుడికి మాట్లాడానికి అనుమతి లభించింది. విధిలేక ముఖ్య

మంత్రిగారు సభలో కూచున్నారు. "అధ్యక్షా. జరిగినదానికి చింతిస్తున్నాం. మా సభ్యుడు పార్థసారథిగారు మొదటిసారిగా ఎన్నికైన సభ్యుడు. అందువల్ల అనుభవం లేక జరిగిన పొరబాటు తప్ప సభా గౌరవాన్ని మంటగలపాలనీ, మార్క్సిస్టు, లెనినిస్టు, మావోయిస్టు, ప్రగతిశీల, ప్రగతివాద, అభ్యుదయ, సెక్యూలర్ శక్తులను అవమానించాలని గానీ చేసిన పనికాదని మనవిచేస్తున్నాను. పార్థసారథిగారు క్షమాపణలు చెప్పడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. అధ్యక్షా, దీన్ని అనవసరంగా మన సంస్కృతిని అవమానించే పద్ధతిలో మాత్రం చెయ్యొద్దని కోరుతున్నాను. చాలా బాధగా ఉంది అధ్యక్షా. మన సంస్కృతిలో, వేదాల్లో రైళ్లున్నాయని దయచేసి మరిచిపోకండి. ప్రజాస్వామ్య శక్తుల్ని తొక్కిసిన కాంగ్రెస్, చైనాలో యువకుల్ని

పొట్టన బెట్టుకున్న శక్తులూ ఇవాళ ఇలా ప్రవర్తించడం హిందూత్వాన్ని అవమానించడం, ఆత్మవంచన అని కూడా మనవి చేసుకుంటున్నాను అధ్యక్షా." సుబ్బారెడ్డిగారు మామూలుగా తోక తొక్కిన తాచులా లేచేరు. "అధ్యక్షా, దయచేసి ఈ మాటల్ని రికార్డుల్లోంచి తొలగించండి. మీరు..." రెడ్డిగారి మాటలకు అడ్డువస్తూ

పెద్దిరాజుగారు, ఆయన మాటలకు అడ్డొస్తూ మజ్లిస్ సభ్యుడూ, అందరి మాటలకీ శృతిలాగ సీనియర్ శాసనసభ్యురాలు ఏసురత్నం ఒకేసారి కుప్ప తిప్పలుగా స్పందించారు. సభాపతి రాజుగారు లేచి సభని వాయిదా వేస్తానని బెదిరించడంతో కొంత సద్దుమణిగింది. "సుబ్బారెడ్డిగారూ మీరు కూడా ఇట్లా మాట్లాడడం బాగాలేదు. మీరంతా నాతో సహకరించకపోతే ఎలా? దయచేసి కూచోండి. సభలో ముఖ్యమంత్రిగారున్నారు. వారు మాట్లాడతారు. అమ్మా, ముందు మీరు చెప్పండి." ప్రకాశంజిల్లా శాసనసభ్యురాలు, సభలో సీనియర్ అయిన ఏసురత్నంగారు లేచి నిలబడ్డారు.

సబలు జరుపుకుంటే ప్రజలు మనమీద దుమ్మెత్తి పోస్తారు. గౌరవనీయులైన బి.జె.పి. సభ్యుల్ని వడిశం తగ్గేవరకూ సబనుంచి బహిష్కరించమని కోరతన్నాను. అధ్యక్షా, గౌరవనీయులు బి.జె.పి. పక్ష నాయకులు ఇదేదో చిన్న విషయంగా బావిస్తన్నారు. అధ్యక్షా, మగవారికి కొంగులు లేకపోటం ఇబ్బందిగా ఉంటదనీ, చీదుకోటానికీ, మొకం తుడుచుకోటానికీ ఇదిగా ఉంటదనీ ఒక మహిళగా నాకు తెలుసు. కానీ అధ్యక్షా, ఇది అంత చిన్న విషయం కాదు. మన రాష్ట్రంలో ఉన్న దళిత క్రైస్తవ మహిళలందరి పక్షానానే నడుగుతున్నాను. గౌరవనీయులు రాగవరెడ్డిగారి స్థానంలో నేను గానీ, మా మహిళా సభ్యులవరేనా ఉంటే ఏం జరిగి ఉండేదో ఆలోచించండి అధ్యక్షా. అట్టడుగు వర్గాల మహిళలకు న్యాయం జరగాలి అధ్యక్షా.”

వెంటనే ఒక్కొక్కటిగా తెనాలి, రాజమండ్రి, పార్వతీపురం సభ్యురాళ్లందరూ మాట్లాడారు. చివరికి మాజీ సినీతార టన్నూర్ జలజ రెండు మాటలు మాట్లాడానికి అనుమతి దొరికింది. ఆమె లేచి కుడి కనుబొమ సుతారంగా పైకి తేల్చి గాఢదికంగా అంది.

“అధ్యక్షా, ఒక స్త్రీగానే కాకుండా ఒక మహిళగా, ఒక మహిళగానే కాకుండా ఒక భార్యగా, ఒక భార్యగానే కాకుండా ఒక కళాకారిణిగా, మా నియోజకవర్గ స్త్రీల గౌరవాన్ని కాపాడే సేవకురాలిగా, నా హృదయం, మనసు, శరీరం ఒణికి ఏదో అయిపోతున్నాయి అధ్యక్షా, కానీ...”

“అమ్మా రెండు మాటలు మాట్లాడతానన్నారు గదా. మామూలుగా తెలుగులో చెప్పండమ్మా.”

“థాంక్యూ సర్. నా మనసూ, హృదయం, ఆత్మా మధనపడుతుంటే ఆ బాధ చెప్పుకోవాలని ప్రయత్నిస్తున్నాను అధ్యక్షా. నేను ద్వైకా గ్రూపు లందరి తరపునా మాట్లాడుతున్నాను. గౌరవ సభ్యురాళ్లందరికీ కుల, వర్గ భేదాలు లేకుండా నాదొక విన్నపం. కుల మత భేదాలకి అతీతంగా మనందరికీ కొంగులుంటాయని మీకు తెలుసు. ఇకముందు భవిష్యత్తులో మన ఆత్మగౌరవం కాపాడుకోవడం కోసం, కొన్ని రాజకీయ శక్తుల పన్నాగాల్ని వమ్ము చెయ్యడం కోసం, మనం అంతా ఒకేసారి లేచి నిలబడి ఇకముందు భవిష్యత్తులో శాసనసభలోగానీ, కేంటీన్లోగానీ కొంగులు నడుం చుట్టూ బలంగా దోపుకుంటామని ప్రమాణం చెయ్యమని కోరి ప్రార్థిస్తున్నాను.” మహిళా సభ్యులందరూ ఫెళ్లున కరతాశధ్వనులు చేస్తూ ప్రమాణ స్వీకారం చేసి వెంటనే కొంగులు దోపుకుని కూచున్నారు. సుబ్బారెడ్డిగారు లేచి అన్నారు:

“అధ్యక్షా నేను మిమ్మల్ని ఎప్పుడూ ఏవీ అడగలేదు. కనీసం మాకు ఈ సభలో ఒక్కసారి రెండు మాటలు చెప్పే అవకాశం కూడా లేదా అధ్యక్షా! నేను మాట్లాడి తీరతాను. మతతత్వవాదుల విరగబాటు తనం, విచ్చలవిడితనం మేం గమనించకపోలేదు. బాబ్రీ మసీదు కూలిపోయింది అధ్యక్షా. ఆ క్షణం నుంచే మతతత్వం హెచ్చుమీరి సెక్యులరిజం నడి బజార్లో హత్య చెయ్యబడుతోంది. ఈ దాడిని సెక్యులరిజం మీద మతతత్వ వాదుల దాడిగా భావిస్తున్నాను. అధ్యక్షా, ఇవాళ, ఈనాడు ఈ సభలో తడి ఉత్తరీయంతో సెక్యులరిజం మొహం మొత్తేశారు అధ్యక్షా. దీనికి అధికార సభ్యుల అండదండలున్నాయి. అధ్యక్షా నేను సవాలు చేస్తున్నాను. సభలో కూచున్న ముఖ్యమంత్రి ఎందుకు మౌనంగా ఉన్నారు? కలేజా ఉంటే ప్రజల ముందుకు రండి.”

“ప్లీజ్. రెడ్డిగారూ, మీరు అసలు విషయం ఒది లేసి మాట్లాడుతున్నారు. WE WANT A SOLUTION.”

మజ్జిన్ సభ్యుడు లేచి కసిగా ఒసారి బి.జె.పి. వారిని చూసి అన్నాడు.

“... నాకీకీ అందర్ జో చీజ్ హోతీహై ఏ బహుత్..” సుబ్బారెడ్డిగారు అతన్ని మాట్లాడనివ్వలేదు.

“అదే అధ్యక్షా. దీని వెనక దుర్మార్గమైన ప్రజాస్వామ్య వ్యతిరేకశక్తులున్నాయి. ఈ సభలో ఈ

“... రెడ్డిగారూ, దయచేసి కూచోండి. మీకు న్యాయం కాదు. ప్రతిసారీ మీరు ఉరేసుకునో విషం తాగే శాసనసభలో పోతాననడం న్యాయం కాదు. ప్లీజ్. ఉరేసుకునే ముందు రాజీనామా చేసి ఏం లాభం? పోనీ ఈ విషయంలో సభా సంఘాన్ని నియమిద్దాం...”

చారిత్రాత్మక సభలో ఒకప్పుడు ఎంతమంది మహానుభావులు ఉండేవారో ఒక్కసారి గుర్తుచేసుకోమని హిందూత్వ శక్తుల్ని కోరుతున్నాను. అధ్యక్షా, నీలం సంజీవరెడ్డిగారు, సంజీవయ్యగారు, తెన్నేటి విశ్వనాథంగారు, వావిలాల వారు, పీ.వీ.గారు ఎంతో మంది ఉన్నారు. అధ్యక్షా, ఒక్కరోజు, ఒక్కసారి వారెవ్వరూ జిర్రున చీది ఎరగరు అధ్యక్షా.”

కాంగ్రెస్ సభ్యులందరూ షేమ్ షేమ్ అని అరిచారు. సుబ్బారెడ్డిగారు కొనసాగించారు.

“దయచేసి మా గొంతులు నొక్కకండి అధ్యక్షా. మీ మీద మాకు నమ్మకం గౌరవం. కానీ అధ్యక్షా ముఖ్యమంత్రిగారు మౌనంగా ఎందుకున్నారో ఒక్కసారి ఆలోచించాలి. ఇప్పటికే రాష్ట్రం అప్పుల పాలైపోయింది. శాసనసభ్యుల హక్కులు కాలరాచిన సందర్భంలో ప్రజాస్వామిక విలువల్ని మర్చిపోయి

స్వార్థ రాజకీయ దృష్టితో ఈ సమస్యను సృష్టించారు అధ్యక్షా. నేను సవాలు చేస్తున్నాను. కాదని చెప్పమనండి. నే నిక్కడే ఉరిపోసుకుని చచ్చిపోతాను. వారిని కూడా రాజీనామా చేసి ఉరిపోసుకోమని ఛాలెంజి చేస్తున్నాను అధ్యక్షా.”

తెలుగుదేశం సభ్యులు పచ్చకెరటంలా ఎగిసి మైకులు విరిచి కూచున్నారు. సభాపతి నిస్సహాయంగా ముఖ్యమంత్రిగారివేపు చూసి అన్నారు.

“సభానాయకుడిగా మీరు ఈ సమస్యని పరిష్కరించాలని కోరుతున్నాను. రెడ్డిగారూ, దయచేసి కూచోండి. మీకు న్యాయం కాదు. ప్రతిసారీ మీరు ఉరేసుకునో విషంతాగే శాసనసభలో పోతాననడం న్యాయం కాదు. ప్లీజ్. ఉరేసుకునే ముందు రాజీనామా చేసి ఏం లాభం? పోనీ ఈ విషయంలో సభా సంఘాన్ని నియమిద్దాం. అందరం ఏదో ఒక రోజు పోక తప్పదు. మీరేం చిన్నవారు కాదు. మీతో బాటు మీ అనుచరులకూడా శీతాకాలం సమావేశాల్లో ఉరేసుకుంటే ప్రజలకి మనమీద ఏం విశ్వాసం ఉంటుంది. నోనో, ప్లీజ్, దయచేసి ఆ కండువా మెడ చుట్టూ చుట్టుకోకండి.”

“లేదు అధ్యక్షా. నేను అలవాటుగా మెడచుట్టూ వేసుకుంటున్నాను. నాది తొందరపాటు స్వభావం కాదు అధ్యక్షా. మిత్రుల్ని, శ్రేయోభిలాషుల్ని, పార్టీ అధిష్టాన వర్గాల్ని సంప్రదించి ఉరేసుకుంటాను.”

ముఖ్యమంత్రిగారు లేచి నిలబడి రెడ్డిగార్ని కూచోమని సంజ్ఞచేసి, ఒకసారి అందర్ని విషాదంగా చూసి అన్నారు:

“అధ్యక్షా, నేను రాష్ట్రాన్ని అభివృద్ధి మార్గంలో నడిపిస్తూ ఉన్నాను. దీన్ని ఆపడానికి ఏదోవిధంగా అడ్డుకోడానికి కొంతమంది ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారని నాకు తెలుసు. కానీ వారంతా ఒట్టి పగటి కలలు కంటున్నారని మాత్రం మనవి చేస్తున్నాను. న్యాయం ఆలోచించండి అధ్యక్షా. జరిగిం దానిలో నా కుట్ర ఉందని పెద్దలు సుబ్బారెడ్డిగారు అనడం తప్పుకాదా? ఇది కంటగింపుతో మా పార్టీ ప్రగతిశీల కార్యక్రమాల మీద బురద జల్లడం అని నేను మనవి చేస్తున్నాను. సరే అధ్యక్షా, కుట్రలో నాకు బాగం ఉందని అభాండాలు వేసి ఒప్పుకోమని బెదిరించి ఒప్పుకోపోతే ఉరిపోసుకుంటానంటే ఏం జెయ్యాల? వారికంటే తప్పదు అధ్యక్షా, కానీ రాష్ట్రాన్ని అభివృద్ధి పదంలో నడిపిస్తూ ఉంటే నన్ను కూడా ఉరేసుకోమండం ఏం ప్రజాస్వామ్యం?”

కాంగ్రెస్ సభ్యులందరూ ఒక్కొక్కటిగా లేచి నిలబడి హాహాకారాలు చేసి మిగిలిన మైకులు విరిచి కూచున్నారు. ఈ గొడవలో కొత్త సభ్యుడెవరో “సుబ్బారెడ్డి అమర్ హై” అనడం ఎవరో అతని నోరు నొక్కడం అస్పష్టంగా సభాపతికి వినిపించింది. సభాపతి మరోమారు సభని వాయిదావేస్తానని బెదిరించడంతో సద్దుమణిగింది. ముఖ్యమంత్రిగారు కొనసాగించారు.

“నేను ఒకటే చెప్తున్నాను. అభివృద్ధికి మాత్రం అడ్డురాకండి. అధ్యక్షా, ప్రపంచ బేంకు పదివేల కోట్లు అప్పు ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ఉందని మీ అందరికీ తెలుసు. అటువంటి సంతోష సమయంలో...”

ముఖ్యమంత్రిగారి మాటలకు తూటాల్లా అడ్డుకుంటూ పెద్దిరాజుగారు అరిచారు:

(మిగతా వచ్చేవారం)